

Svi Sveti i Dušni dan

FR. WILLIAM SAUNDERS

Koje je porijeklo Svih svetih i Dušnog dana. Da li su povezani s paganizmom i Halloweenom?

Oba blagdana, Svi sveti i Dušni dan (Dan mrtvih ili Spomen svih vjernih mrtvih) su evoluirala u životu Crkve neovisno o paganizmu i Halloweenu. Međutim, elementi paganskih praksi možda su "kršteni" od nekih kultura ili su dodani proslavi blagdana Svih svetih i Dušnog dana.

Prvo ćemo obraditi blagdan Svih svetih. Točni korijeni ove proslave su neizvjesni, iako se, nakon legalizacije kršćanstva 313., uobičajena proslava Svetaca, osobito mučenika, pojavila u raznim područjima diljem Crkve. Na primjer na istoku, grad Edessa slavio je ovaj blagdan 13. svibnja; Sirijci, u petak poslije Uskrsa; i grad Antioh, na prvu nedjelju nakon Duhova. Oba sveca, Sv. Ephrem (umro 373), i Sv. John Chrysostom (umro 407) posvjedočili su ovom blagdanu u njihovoj propovijedi. Na Zapadu, komemoracija za Sve svete također je slavljena na prvu nedjelju nakon Duhova. Glavni razlog za osnivanje zajedničkog blagdan je zbog želje slavljenja velikog broja mučenika, pogotovo za vrijeme progona cara Dioklecijana (284-305), najgoreg i najopsežnijeg od progonitelja. Ipak, nije bilo dovoljno dana u godini za blagdan svakog mučenika, i mnogi od njih su umrli u skupinama. Zajednički blagdan za sve svece se stoga činio najprikladnijim. Godine 609, car Phocas je dao Panteon u Rimu papi Bonifaciju IV, koji ga je posvetio 13. svibnja pod nazivom Sv. Maria i Mučenici (ili Sveta Marija i Svi Mučenici). Da li

je Sveti Otac namjerno izabrao 13. svibnja, jer je datum popularne proslave već uspostavljen na Istoku, ili je ovo bila samo sretna slučajnost, ostaje otvoreno za raspravu.

Oznaka 1. studenog kao blagdana Svih svetih dogodila se tijekom vremena. Papa Grgur III (731-741) posvetio je oratorij u izvornoj bazilici Svetog Petra u čast svih svetaca na 1. studenog (barem prema nekim izvorima), a taj datum je tada postao službeni datum za slavlje blagdana Svih svetih u Rimu. Sv. Bede (umro 735) zabilježio je proslavu blagdana Svih svetih na 1. studenoga u Engleskoj, i takvo slavlje je postojalo i u Salzburgu, Austrija. Bečki biskup Ado (umro 875) ispričao je kako je Papa Grgur IV upitao kralja Luja Pobožnog (778-840) da proglasi 1. studenog kao blagdan Svih svetih diljem Svetog Rimskog Carstva. Sakramentalisti 9. i 10. stoljeća također su smjestili blagdan Svih svetih na liturgijskom kalendaru na 1. studenoga.

Prema ranom crkvenom povjesničaru, Johnu Belethu, papa Grgur IV (827-844) službeno je proglasio 1. studenog blagdanom Svih svetih, prenoseći ga od 13. svibnja. Međutim, Sicard od Cremone (umro 1215) bilježi da je papa Grgur VII (1073-1085) konačno ukinuo 13. svibnja i odredio 1. Novembar kao datum slavljenja blagdana Svih svetih. Sve u svemu, možemo vidjeti Crkvu da uspostavlja liturgijski blagdan u čast svetaca neovisno od bilo kojeg paganskog utjecaja.

Sada za paganske veze: 1. studenoga se obilježava Samhain, početak keltske zime. (Kelti su živjeli još prije 2000 godina u Engleskoj, Škotskoj, Walesu, Irskoj i sjevernoj Francuskoj.) Samhain, za koga je imenovan blagdan, je bio keltski gospodar smrti, a njegovo ime doslovno znači "kraj ljeta." Budući da je zima sezona hladnoće, mraka i smrti, Kelti su ubrzo napravili vezu s ljudskom smrću. Uoči Samhaina, 31. listopada, bilo je vrijeme keltske paganske žrtve, i Samhain dozvoljava dušama mrtvih povratak u svoje zemaljske domove te večeri. Duhovi, vještice, goblini i vilenjaci dolazili su naškoditi ljudima, osobito onima koji su nanijeli štetu njima u ovom životu. Mačke su također smatrali svetim, jer su nekoć bile ljudi koji su promijenjeni kao kazna za njihova zla djela na ovoj zemlji.

Da bi se zaštitili od pljačkaških zlih duhova uoči Samhaina, ljudi gase svoja ognjišta i Druidi (svećenici i duhovni učitelji) izgradili su veliki novogodišnji krijes svetih hrastovih grana. Druidi su prinostili žrtve paljenice - biljke, životinje, pa čak i ljude - i predviđali udese u narednoj godini uvidom u spaljene ostatke. Ljudi su ponekad nosili kostime životinjskih glava i koža. Od ove nove vatre, kućna ognjišta ponovno su paljena.

Određene etničke skupine razvile su vlastitu predaju koja je spojena s proslavom. U Irskoj, ljudi su držali paradu u čast boga Muck Olla. Oni su slijedili vođu odjevenog u bijelu haljinu s maskom od glave životinje, i molili su za hranu. (Irska je također izvor bajke jack-o'-lantern: Čovjek po imenu Jack nije bio u stanju ući u raj zbog njegove škrtosti i nije mogao ući u pakao, jer je igrao praktične šale s đavlom; tako da je on bio osuđen hodati zemljom sa svojim fenjerom do Sudnjega dana.)

Škoti su šetali kroz polja i sela noseći baklje i paleći krijesove za obranu od vještica i drugih zlih duhova.

U Walesu, svaka osoba je stavljala označeni kamen u ogromni krijes. Ako osoba kamen nije mogla naći sljedećeg jutra, ona bi umrla u roku od godinu dana.

Osim keltskih tradicija spomenutih, rimsko osvajanje Britanije 43. godine donijelo je dva druga paganska

blagdana: Feralia je održavana krajem listopada u čast mrtvih. Drugi jesenji festival je štovao Pomonu, božicu voća i drveća; vjerojatno kroz ovaj festival, jabuke su postale povezane s Halloweenom. Elementi tih rimskih slavlja su kombinirani s keltskom Samhainom.

Sa širenjem kršćanstva i osnivanjem dana Svih svetih, neki od tih poganskih običaja ostali su na engleskom govornom području za All Hallows Eve (ili Halloween, Noć vještica), možda prvo više iz praznovjerja, a kasnije, više iz zabave. Ipak, dan Svih svetih očito je nastao iz prave kršćanske pobožnosti.

Uz blagdan Svih svetih razvio se blagdan Dušnog dana (Dan mrtvih). Crkva je stalno poticala pružanje molitvi i misa za duše umrlih vjernika u čistilištu. U vrijeme njihove smrti, ove duše nisu savršeno očišćene od oprostivih grijeha ili nisu nadoknadile prijestupe u prošlosti, a time su lišene blažene vizije. Vjernici na zemlji mogu pomoći tim dušama u čistilištu u postizanju blažene vizije kroz svoje molitve, dobra djela i prinosom mise.

U ranim danima Crkve, imena umrlih vjernika objavljena su u Crkvi, tako da bi se zajednica mogla sjetiti njih u molitvi. U 6. stoljeću, benediktinski samostani držali su svečanu komemoraciju

preminulih članova na Duhove, i danima nakon Duhova. U Španjolskoj, Sv. Isidore (umro 636) potvrđuje slavlje u subotu prije nedjelje Šezdesetnice (druga nedjelja prije Korizme, osma prije Uskrsa u starom kalendaru). U Njemačkoj, Widukind, opat Corvey (umro 980) zabilježio je posebnu svečanost za umrle vjernike na 1. listopada. Sv. Odilo, opat Clunyja (umro 1048), naredio je svim clunyjским samostanima da ponude posebne molitve i molitveni ciklus Office of the Dead za sve duše u čistilištu na 2. studenog, dan nakon Svih svetih. Benediktinci i Kartuzijanci usvojili su tu istu

posvećenost, a uskoro 2. studenog je usvojen kao blagdan Dušni dan za cijelu Crkvu.

Ostali običaji su se pojavili tijekom vremena u slavlju Dušnog dana. Dominikanci u 15. stoljeću pokrenuli su običaj da svaki svećenik ponudi tri mise na blagdan Dušni dan. Papa Benedikt XIV 1748. odobrio je ovu praksu, i to se ubrzo proširilo diljem Španjolske, Portugala i Latinske Amerike. Tijekom Prvog svjetskog rata, papa Benedikt XV, priznajući broj žrtava rata i brojne mise koje

nisu mogle biti ispunjene zbog uništenih crkava, odobrio je svim svećenicima privilegiju da ponude tri mise na Dušni dan: jednu za posebnu nakanu, jednu za sve umrle vjernike, i jednu za nakane Svetog Oca.

Ostali običaji su se razvili u vezi Dušnog dana. U Meksiku, rođaci bi pravili girlande, vijence i križeve sa stvarnim i papirnim cvijećem svih boja za postavljanje na grobove umrlih rođaka u jutro Dušnog dana. Obitelj bi provela cijeli dan na groblju. Župnik bi posjetio groblje, propovijedao i ponudio molitve za mrtve, i zatim blagoslovio pojedinačne grobnice. "Kostur" bombon je davan djeci.

Slična praksa pojavila se u Louisiani. Rođaci su krečili i čistili nadgrobne ploče i pripremali girlande, vijence i križeve od stvarnog i papirnog cvijeća kako bi ih ukrasili. U popodnevnim satima Svih Svetih, svećenik hoda oko groblja, blagosivljajući grobna mjesta i moleći krunicu. Svijeće se pale u blizini grobova u sumrak, po jedna za svakog člana pokojnika. Na Dušni dan, mise se obično daju na groblju.

U srednjem vijeku, praznovjerna uvjerenja, vjerojatno pod utjecajem keltskog paganizma, smatrala su da se duše u čistilištu pojavljuju na Dušni dan kao vještice, žabe, goblini i sl. osobama koje su počinile nepravde protiv njih za vrijeme njihovih života na zemlji. Iz tog razloga, neke etničke skupine također su pripremale hranu za prehranu i smirivanje duhova na ovaj dan. Ove prakse su vjerojatno ostaci keltskih Samhain svečanosti.

Ipak, Dušni dan, kao i Svi sveti su ukorijenjeni u kršćanskoj vjeri, i nastali su u ovom životu Crkve kroz zdravu duhovnost, unatoč nekim paganskim zamkama koje su možda preživjele i ostale priključene na njihovu proslavu.

Izvor: [Chatolic education resource center](#)